

Camuli/-rigis, Obrege/-ricus (Whatmough, D.A.G. 140, 151, 156, p. 124), un altre potser el postulariari per al nostre NL *Basturs*. El primer membre, el podem veure en el nom forestal dels arbres *picei*, BITU-/BETU- (veg. *DECat*, s. v. *bedoll*) i *betum* BITUMEN (*DECat* I, 745b43 ss.); i V. els art. *Betera, Batet*, infra.

A tot el Nord de Cat. veiem petits grups tribals cèltics que han deixat petjades toponímiques: Els SALASSES de la Conca de Tremp, els Volcae Tectosages de l'Aude, amb llurs grups avançats del Conflent, que han donat tanta toponímia en aquestes dues regions (veg. la meua enumeració en *Btz. z. Nfg.* 1973, 257 ss.). Els *Tarvelliones/Taurelliones* i congèneres que han deixat tants noms a Osona i el Ter mitjà; els *Penninos* o *Talabres* que deuen ser responsables de l'espècie grup del Cap de Creus i *hinterland*; els *Réd(on)es* probables responsables de *Reus*, els *Albigenses* de l'*Albi*, els responsables dels noms en -DUNUM (els dos *Besalú, EntreDL* II, 72; i *Boldú, Verdú, Salardú, Arbeca, Tregurà, Verdoble/Vall-llobre...*; encara que en rebai-xem algun a profit de llengües afins (Salàs, *Besalú...*) resta sempre un gros manyoc de celtismes.

Badosa, V. Avet Badriguera, V. Baldriguera Badrines, V. Vadrines Baduell, V. La Boella

BADUI

Partida muntanyenca prop de *Vall-llobre* (te. Set-cases), ja en doc. de 1626. És viu a l'alta Garrotxa, com nom d'una mata punxent (Oix, 1987), probablement format com compost *bada-ull* 'obre l'ull' (cf. *abriüll, DECat*). *Sa Beduia* te. de Puigpunyent (XL, 180.15).

BAELLS

Reunim aquí alguns topònims que semblen provenir del ll. VADUM 'gual' amb la consonant labial mantinguda. Potser el més important de tots ells sigui el nom del poble de la Llitera, amb el qual encapçalem aquest article. Dels noms que han canviat la *v*- en *g*- en parlar més endavant, a la monografia dedicada a *Güell*; sense afany d'exhaustivitat en recordem alguns: *Güell* (riu afluent del Ter), *Güells* (Gósol, Berguedà), *El Güell* (Sant Aniol de Finestres, Garrotxa), *El Güell* (mas al terme de La Vola, Osona), *Guadieso* (Castanesa), *El Gau* (La Tor, ross.), *Solà dels Gaus* (Canavelles, Conflent), *El Gau* (mas a Palaldà, Vallespir), *Riu del Gau* (Baïasca, Alt Pallars). No ens hem d'extranyar d'aquest doble tractament de l'ètimon llatí en les terres de parla catalana: d'una banda tenim el port. *vau* i el cast. *vado*, d'una altra l'it. *guado*, el fr. *gué* i l'oc. *ga*. Queden entremig el català i l'aragonès. J. Coromines ho ha explicat ja al *DECat* IV, 692b 39: «Escarient-se, però, el domini català justament arran del límit entre les àrees de WADU i VADU del llatí vulgar, no pot sorprendre que s'hagi mantingut algun

testimoni, en la nostra toponímia almenys, d'aquesta darrera forma bàsica».

Caldrà d'antuvi separar del grup de noms derivats de VADU el topònim *El Baell*, nom d'un poblat agregat a Campelles, a la Vall de Ribes (Ripollès). És edificat en un vessant on no hi ha riu i els corrents d'aigua són poc importants. El *Nomenclàtor* d'Aedos ens diu que està «situat a 1359 m. d'altitud al vessant nord de la serra de Mogrony» (s. v.). Per tant, es troba en una obaga. D'aquí li ve el nom, com demostra la forma *Obazello* del testament del comte de Besalú; Miró a. 979, «in Valle Petrasienne, in villa q. v. *Obazello*, et Campalias» (*Mons* I, 239). Es tracta doncs d'un OPACELLU 'petit obac'. És ben lògic imaginar que l'*Oba(z)ell* pogués interpretar-se com **Lo Baell* i es substituís després la forma de l'article.

Tampoc té res a veure amb VADUM el nom del poble del Berguedà *Labaells*, al qual es dedica un article a part en aquest volum s. v. *La Baells*.

Sant Salvador de la Badella, llogaret de cases escampades en el terme de Cercs (Berguedà), és improbable que hagi de relacionar-se amb cap derivat de VADUM, tot i que la seva situació a la vora del riu Llobregat es prestaria a una interpretació basada en aquest ètimon. Vegeu més amunt l'article on s'exposa l'etimologia més convincent.

Un cop rebutjats els parònims d'origen diferent, resten uns quants noms que provenen versemblantment de VADUM o bé del seu diminutiu VADELLUM:

Baells. Poble de la Llitera, al peu de la serra de Sant Quilis. La pronunciació popular és *baéls*, oïda així per Coromines i per Terrado allà mateix i en diversos pobles de la rodalia. A Blancafort, J. Coromines va anotar *baïéls*.

DOC. ANT.: a. 1103: *Baells* (Sanahuja, *La ciutat de Balaguer*, 26); aa. 1179 i 1193: *Badels* (Kehr, *Papsturk*. 481 i 549). A *ETC* II, 58 s'indica ja que pot partir-se del ll. VADELLOS 'petits guals', tot observant que al peu mateix de *Baells* passa un rierol anomenat *Riu de la Coma*.

Baells. Llogaret desaparegut del terme de *Ràmio*, on hi ha avui la Farga d'Andorra. Degué existir també un lloc anomenat *Baell* prop de la Vall Llòbrega, citat en documents antics de l'arxiu capitular de la Seu d'Urgell; aa. 1119-1137 «de ·i· parte in ipsa portella de Exoval, de alia in *ipso* Badel, de ·iiii· in valle Lubrica, de ·iiii· in Riuner» (Baraut, *Cart. Andorra* II, 16, 11); a. 1246 «in appendici de Sancti Stephani de Andorra et in eius terminis et in locum quod dicitur a Engolestes, et habent affrontaciones de ·i· parte in valle Lubrica, de alia in Palomera, de ·iii· in *Bazel*, de ·iiii· in tossa de Engolestes» (Baraut, *Cart. Andorra* II, 16, 13). La doble cita ens permet comprovar l'evolució *d* > *z* anterior a la pèrdua de la consonant intervocàlica.

El Baell. Lloc despoblat a l'O. de Castellbò i E. de Romadriu, que coneixem únicament a través de documents: «Lospital del *Vaell* es una esglesia ronegue en la montanya de la Riuallera, creuse que antigament y havia algun habitant» (*Espill de Castellbò*, 11v).